

Село лелечих гнізд

НАРИС

З «Математичної географії» давнього випуску Конончук дізнався про літочислення, рух небесних світил, їх орбіти, відстані в космічному просторі й таке інше. З неї практично навчився як слід читати і розуміти прочитане. Пізніше, господарюючи на хуторі, пристрастився до періодичних видань. Давав перевагу газетам та журналам демократичного спрямування — таким, як «Вікна», «Поступ». За що й потрапив під підозріння поліції.

Олексій Прокопович, згадуючи той період, не переставав дивуватися:

— Бачте, викликали мене в Пустомити на постерунок і питають: нащо виписуєш львівські газети? ... Ніби мені хтось має диктувати, що маю читати. То й сказав у вічі — хочу знати правду про життя, аби цьому дітей навчати.

— Можеш їх і не побачити, якщо не припинеш гратися в політику.

Середній на зріст, з посивілим ріденьким волоссям на голові, з ледь тремтячими руками, загалом Олексій Прокопович виглядав значно молодшим навіть за свою вісімдесятирічну дружину Євдокію Петрівну. Мав добру пам'ять.

Коли Конончукові власті заборонили переказувати гроші на напівлегальні видання, обурений подав позов у суд. І не близький — аж у Луцьк. Хотів знайти захисту своїх прав. Довго тривав розбір.

Поразка в суді і непереливки з поліцією не зменшили допитливості у Олексія Прокоповича. Якщо для нього обмежували простір на землі, то він роздумами поринув у Всесвіт. А провідником й надалі була «Математична географія». На основі її тлумачень та розрахунків складав карту зоряного неба, слідкував за шляхом Сонця, фазами Місяця, розміщеннями світил у різні пори року й різний час доби. Своїми спостереженнями ділився з односелбцями.

І тепер Олексій Прокопович не цурається охочих послухати, «що робиться у Всесвіті». Здається, аби Конончукові на його невеличкій хатині (збудована в селі після знесення з хутора) та обладнали хоча б потужну підзорну трубу, він своєю одержимістю здійснив неоціненні дослідження для науки. Без перебільшення: у нього природний талант дослідника. Про це свідчить і таке.

Тепер Олексій Прокопович достеменно не може сказати, коли почав складати «Українського народного календаря». Бо виношував думку про його створення довго, доки зробив у товстому учнівському зошиті перший запис. Зробив, щоб потім десятиліттями продовжувати розпочаті. Знайшовши у літературі твердження, що прародич вселюдський Адам літами старший за Ісуса Христа на 3861 рік, заходився розшифровувати літочислення. За його розрахунками тепер триває 5854 рік. «Календар» уже складений на 7100 років.

Дружина Олексія Прокоповича Євдокія Петрівна при розмові на це сказала так:

— Пише, пише, хоча вже й ручку погано тримає у пальцях. А для чого все те, кому потрібна ота писанина?

Не хотілося розпитувати у зятого складача «Календаря» про кінцеву мету тих трудів, бо знав, що в Жалянці пам'ятають його вислів, мовлений хтозна коли і при якій ситуації: «Писатиму, скільки зможу, а як помру, тоді вже хай люди беруть написане». Вперше почувши про це, мені спало на думку, мабуть, неспроста за якусь сотню кроків від хатини астронома-самоука лелека вимостив своє гніздо, оберігаючи його роздуми, надихаючи на творчість.

У ДОЛІ Жалянки було немало «припливів».

надихаючи на творчість.

У ДОЛІ Жалянки було немало «припливів» та «відпливів», навіть трагедій. Кривавої зими 1943 року, як німаки палили Пустомити, вона також майже уся пішла з димом. Уціліло тільки кілька хат. Про ту страшну подію тепер мало хто згадує. Бо на минулі болі наклалися сучасні. Ще ніхто не довів, що людина важче сприймає, коли горить хата чи як вона повільно розвалюється пустою. А приречених хат тут немало.

Відомо ж, що почався цей руйнівний процес з тої пори, як комусь за кремлівськими стінами заманулося ліквідувати хутірську систему, а потім визнати малі села неперспективними. Саме тоді, мабуть, народився і поширився гіркий афоризм матерів: «Ідьте, діти, з села світ за очі, аби хоч ви змогли жити по-людському». І їдуть. Село тепер майже залишилося без хлопців та дівчат, молодих батьків. На 47 дворів і 88 їх мешканців у Жалянці тільки п'ятеро учнів. Народження маляти завжди велике свято для села..

А лелеки сюди вперто продовжують прилітати. Й не поодинці. Майже ключами. Наче закликаючи людей вірити в нову зорю відродження. Так, птахи-провісники добра з року в рік виводять своє потомство на садибах чи біля них Володимира Стиби, Арсена Кирчука, Устини Бізюк, Матвія Семенюка, Івана Бондарука, Надії Охрімчук та на сільському магазині. Тобто припадає більше, ніж по гнізду на кожних сім дворів жителів. Такого скупчення цибатих поселенців немає ні в сусідніх, ні у віддалених селах.

(Закінчення. Поч. в № 68).